

Aftagerundersøgelse: et nyt planlægningsfag på RUC?

Frandsen, Martin; Jensen, Anne

Publication date:
2008

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Frandsen, M., & Jensen, A. (2008). *Aftagerundersøgelse: et nyt planlægningsfag på RUC?* (s. 1-14). Roskilde Universitet.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact rucforsk@kb.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

RESEARCH PAPERS

*fra forskningsgruppen Rum, Sted, Mobilitet & By (MOSPUS)
Roskilde Universitetscenter, Danmark*

Aftagerundersøgelse – et nyt planlægningsfag på RUC?

*Martin Frandsen
& Anne Jensen*

Institut for Miljø, Samfund og Rumlig Forandring
ENSPAC
Roskilde Universitetscenter

Research paper nr. 2/08

Research Paper fra forskningsgruppen Rum, Sted, Mobilitet & By (MOSPUS) ved Institut for Miljø, Samfund og Rumlig Forandring (ENSPAC), Roskilde Universitetscenter.

MOSPUS Research Paper Serie

Research paper serien fra Rum, Sted, Mobilitet & By rummer papers og rapporter inden for kategorier såsom:

Arbejdsplaner

Protokoller fra konferencer og seminarer

Analyser og udredningsarbejder

Diskussionsoplæg

Forelæsningsnoter og andet materiale til studerende

Bemærk venligst:

Research papers kan være i en 'work in progress' form, hvilket betyder at kommentarer og kritik i form af feedback til forfatterne er velkomne. Med henblik herpå er adresserne på forfatterne angivet i kolofonen. Læsere bør også være opmærksomme på, at materiale i research paper serien på et senere tidspunkt kan blive trykt i en revideret form i tidsskrifter eller andre former for videnskabelige publikationer.

© Forfatterne

Alle rettigheder forbeholdes. Ingen dele af dette research paper må optrykkes, reproducere eller bruges i nogen form eller ved hjælp af elektroniske, mekaniske eller andre nu kendte eller herefter opfundne metoder, herunder fotokopiering og registrering, eller i et hvilket som helst lagringssystem eller søgesystem, uden skriftlig tilladelse fra forfatterne.

ISBN: 978-87-7349-732-6

Abstract

The changing roles of planners and the new types of generic skills demanded in the planning profession have been widely debated in recent years in Denmark. The field of planning has become understood as an increasingly complex field where political, social, cultural, economical and technological processes are interwoven. This research paper presents the results of a small survey among professionals working across different sectors and levels of the urban and regional planning field conducted as part of the development of a new social science and design science based planning education at Roskilde University. The primary focus of survey was to identify new skills required as a response to the changing perception of the reality of planning as experienced by the professionals planning practitioners. Among the main generic skills identified in the survey are ability to shape common visions and to mobilize creative forces in a complex and plural reality, ability to design and manage processes that involve different stakeholders and conflicting values and interest, ability to work transdisciplinary and with an holistic approach, to understand and be able to maneuver in a political and strategic field and to be able to reflect critically and theoretically as a precondition for innovation.

Nøgleord:

Planlægning, planuddannelser, planlæggerkompetencer.

Adresser til kommentering:

Martin Frandsen, Ph.d.-studerende

Institut for Miljø, Samfund og Rumlig Forandring (ENSPAC),

Roskilde Universitetscenter, P.O. Boks 260, DK-4000 Roskilde

E-mail: martinfr@ruc.dk

Anne Jensen, Ph.d., forsker

Afdelingen for Systemanalyse, Danmarks Miljøundersøgelser

Århus Universitet, Frederiksborgvej 399, P.O. Boks 356, DK-4000 Roskilde

E-mail: ajen@dmu.dk

Forord

Dette research paper præsenterer resultaterne af en undersøgelse af behovet for nye planlæggere og nye planlæggerkompetencer foretaget som led i udviklingen af en ny planfaglighed på RUC. Undersøgelsen inddrog en bred vifte af aftagere repræsenterende de forskellige sektorer og brancher inden for det planfaglige arbejdsmarked samt repræsentanter fra beslægtede uddannelser. Samlet gav undersøgelsen et nuanceret bud på den planlægningsvirkelighed, som kommende plankandidater kommer til at agere i, og på de kompetencer, som efterspørges.

Paperet indledes med en præsentation af undersøgelsens baggrund, en oversigt over deltagerne og en opsummering af undersøgelsens generelle resultater. Herefter følger en kort redegørelse for den forståelse af planlægningens virkelighed, der kommer til udtryk blandt aftagerne. Tredje afsnit, hovedafsnittet, sætter fokus på de generelle kompetencer og metodiske færdigheder, som panelets deltagere efterspørger hos de kommende plankandidater. Det skal her nævnes, at deltagerne undervejs både forholder sig til nutidens planlægningsvirkelighed, som de oplever den fra hver deres perspektiv, og til den planlægningsvirkelighed, de kan se forme sig i den nære fremtid. Fjerde afsnit redegør for de generelle styrker, som deltagerne fremhæver hos RUC-kandidater i forhold til de krav, som planlægningsvirkeligheden stiller. Endelig afsluttes med at gennemgang af, hvilke muligheder aftagerne ser samspillet mellem et rådgivende panel og et ny planlægningsfag på RUC.

Roskilde Universitetscenter, maj 2008

Indholdsfortegnelse

Et nyt planlægningsfag på RUC?	6
Hovedkonklusioner	7
Planlægningens virkelighed	8
Planlæggerkompetencer og beskæftigelsesmuligheder	9
RUC-fagligheden	12
Samspillet mellem det rådgivende panel og RUC	13

Et ny planlægningsfag på RUC?

For at undersøge behovet for nye planlæggere inden for by- og regionsplanlægningen afholdte en gruppe af forskere på RUC den 29. februar 2008 et seminar og foretog i løbet af vinteren 2007-2008 en række interviews med en bred vifte af aftagere repræsenterende de forskellige sektorer og brancher inden for det planfaglige arbejdsmarked samt repræsentanter fra beslægtede uddannelser.

Formålet med aftagerundersøgelsen var dels at få øget indsigt i beskæftigelsesmulighederne og de typer af kompetencer, som efterspørges i by- og regionsplanlægningen, dels at etablere et blivende rådgivende panel med potentielle aftagere af den nye fags kandidater og med repræsentanter fra andre planfaglige uddannelser.¹

Undersøgelsen blev struktureret af to temaer:

- Hvad efterspørger aftagerne? Hvilke er de vigtigste kompetencer en RUC-planlægger bør mestre, og hvor er de vigtigste beskæftigelsesmuligheder for en RUC-planlægger?
- Hvad skal et rådgivende panel? Hvordan kan RUC bruge et panel af aftagere og hvordan kan aftagerne bruge RUC?

Den væsentligste del af vores undersøgelse rettede sig dog mod at afdække aftagernes efterspørgsel. I undersøgelsen deltog en bred sammensætning af personer, der repræsenterede forskellige perspektiver og brancher inden for by- og regionsplanlægningens praksisfelt.

I aftagerseminaret deltog:

- Asger Munk (AM), Chefkonsulent, Integrationsministeriet
- Maj Green (MG), Vicekontorchef, Kommunernes Landsforening
- Dan Mogensen (DM), Teamleder, Københavns Kommune
- Øystein Leonardsen (ØL), Strategisk-politisk medarbejder, København Kommune
- Peter Schultz Jørgensen (PSJ), Udviklingskonsulent, Roskilde Kommune
- Hans Henrik Koch (HHK), Teknisk Chef, Freja Ejendomme
- Søren Arildskov Rasmussen (SAR), Afdelingsleder, DSB Arkitekter
- Søren Møller Christensen (SMC), Partner, Hausenberg Konsulenter Michael Demsitz, Direktør, Boligkontoret Danmark
- Michael Demsitz (MD), Direktør, Boligkontoret Danmark
- Ellen Højgaard Jensen (EHJ), Direktør, Dansk Byplanlaboratorium
- Ida-Elisabeth Andersen (IA), Projektleder, Teknologirådet
- Nils Aarsæther (NÅ), Professor, Instituttleder, Institutt for planlegging og lokalsamfunnsforskning, Universitetet i Tromsø

---

¹ Udover den beskrevne aftagerundersøgelse har forskningsmiljøet bag det nye planlægningsfag også bidraget til et særnummer af Byplan Nyt, der kortlægger de eksisterende byplanuddannelser og efterspørgslen på nye planlæggere i kommunerne (Frandsen 2007). Forskningsmiljøet har desuden for nylig i fællesskab publiceret bogen 'Planlægning i teori og praksis – et tværfagligt perspektiv' (Jensen m.fl. 2007) om planlægningsteorier og byens udvikling og planlægning i forhold til den rumlige udvikling på globalt, europæisk, regionalt og bymæssigt niveau.

- Jens Kvorning (JK), Professor, Kunstakademiets Arkitektskole

Derudover blev der gennemført individuelle interviews med:

- Asger Munk (AM), Chefkonsulent, Integrationsministeriet
- Rene Lønnee (RL), Udviklingschef, Region Sjælland
- Susanne Krawack (SK), Direktør, Trekantområdet
- Jacob Martin Andersen (JMA), Planlægger, Carlsberg Ejendomme
- Jesper Nygaard (JN), Administrerende direktør, KAB
- Ellen Højgaard Jensen (EHL), Direktør, Dansk Byplanlaboratorium

Hovedkonklusioner

Den verden som planlægningen foregår i og som kandidaterne vil møde er præget af kompleksitet, tværfaglighed og politiske dynamikker, og her indgår mangfoldige bestræbelser på at skabe fx 'den gode by'

Et bredt spektrum af kompetencer blev diskuteret, hvor deltagerne især lagde vægt på:

- Evner til at håndtere planlægningens kompleksitet og mangfoldighed på en visionær og kreativ måde, herunder også at være bindeled mellem det formelle og styringsmæssige og det uformelle kreative og kulturelle liv, der til sammen skaber byens og regionens udvikling.
- Evner og metoder til at håndtere processer, der gør det muligt at designe forhandlinger og planprocesser, der involverer mange interesser, værdier og tænkemåder og fungerer som bindeled mellem det formelle og det uformelle.
- At kunne arbejde tværfagligt og helhedsorienteret, herunder kunne håndtere de mange involverede fagligheder og inddrage forskellige former for viden og erfaringer efter konkrete behov.
- At kunne forstå og manøvrere i det politiske felt, herunder kunne forstå og agere i de forskellige logikker, der er i spil.
- At mestre kritisk refleksion og mod, der er teoretisk velfunderet og som indgår aktivt i planprocesserne som forudsætning for innovation og kreativitet.
- Grundlæggende og dyb viden om forskellige planlægningsparadigmer samt viden om planlovgivning, plantyper og planlægningens forandrede politiske, økonomiske, sociale, kulturelle vilkår.
- At have kendskab til og erfaring med en række konkrete metoder og teknikker, herunder evne til at være metodisk innovativ, til arbejde med analyser og produktion af kort, herunder brug af GIS, til statistik og kvantitative analyser, til aktionsforsknings- og inddragelsesmetoder, til kvalitative metoder til at forstå forskellige kulturer, erfaringshorisonter og vidensformer samt til konsekvensvurderinger og evalueringer.

I forhold til fagets erhvervssigte ser aftagerne beskæftigelsesmuligheder inden for:

- Kommuner og regioner, især med den strategiske og udviklingsrettede del af kommune- og regionsplanlægningen, i lokale projekt- og områdesekretariater samt i arbejdet med "udsatte byområder".
- Statslig planlægning indenfor miljø, transport og erhverv, bl.a. i forhold til "bæredygtig byudvikling".

- Det private erhvervsliv i konsulent-, arkitekt- samt developervirksomheder.
- Den almene boligsektor, bl.a. i forhold til udviklingen af udsatte boligområder.
- Interesseorganisationer og ngo-virksomheder.

De generelle RUC-kompetencer er et godt grundlag for et nyt planfag, herunder især erfaring med at arbejde i grupper, at arbejde selvstændigt med projekter og tilegnelse af ny og kompleks viden, den tværfaglige indsigt og erfaring, samt evnen til at håndtere processer. Men der er samtidigt behov for en yderligere specialisering rettet mod de specifikke kompetencer, der efterspørges inden for by- og regionalplanlægningen.

Der er rige muligheder for, at et rådgivende panel og RUC kan drage gensidig nytte af hinanden, herunder ved at:

- Det rådgivende panel giver mulighed for at levere direkte viden om hvilke problematikker, metoder og tiltag, der aktuelt er i spil i planlægningens virkelighed, der kan formidles viden om og kontakt til gode cases, de repræsenterede institutioner kan give oplæg på fagets kurser og seminarer, samt formidle praktikpladser.
- Samspillet med et nyt fag på RUC giver mulighed for at aftagernes planprojekter kan undergå en dybere analyse, aftagerne kan få kendskab til nye teorier, tiltag og metoder og få formidlet praktikanter.

Planlægningens virkelighed

I interviewene og på seminaret tog aftagerne udgangspunkt i forskellige perspektiver på, hvad der kendetegner den verden, som fremtidens planlæggere skal agere i. Der var her især fokus på fire forskellige forhold: at planlægning udspiller sig i forhold en kompleks omverden, at samtidens planprocesser foregår i teams præget af tværfaglighed, at planlægning er del af en politisk og strategisk virkelighed samt forskellige tiltag for at skabe den gode by og det gode liv.

Mest markant refererede flere af aftagerne til, at det planlægningen indgår i en kompleksitet på flere måder. Dels indgår et bredt og skiftende udvalg af samfundsmæssige aktører i planprocesserne, hvor både halv- og heloffentlige samt private aktører spiller centrale roller på forskellige niveauer. Og dels inddrages mange forskellige logikker og perspektiver i selve planlægningen, herunder styringsmæssige, kulturelle, kreative, økonomiske og æstetiske logikker. Dette gælder alle skalaer, selv de små kommuner. Endelig er selve byen multikulturel, hvor det "at vi lever i en kompleksitet af diverse verdener" betyder at planlægningsprojekter bør være "baseret på et kulturbegreb der ser at der er mange forskellige sandheder på spil i en by" (SMC).

Kompleksiteten leder over i et andet kendetegn ved planlægningens vilkår, som flere aftagere fremhæver. Plan- og udviklingsprocesser foregår i udbredt grad i tværfagligt sammensatte teams. Selve arbejdet med planlægning og udvikling foregår "i en planverden, hvor der er alle mulige stærke fagligheder i spil" (MG). Det fremhæves, at det drejer sig om en bred vifte af fagligheder, med specielt fokus på politiske logikker, økonomiske logikker, sociale logikker og arkitektoniske logikker.

Det tværfaglige og kompleksiteten understreges også af, at planlægning og planprocesser udspiller sig i en politisk virkelighed, hvor der ofte er mange hensyn, interesser og institutionelle kulturer i spil samtidig.

Diskussioner om, hvad der gør en by til et sted, hvor mennesker trives og holder af at være, dvs. den gode by, udgør et andet kendetegn. I praksis møder man tilfælde,

hvor planlægning ofte bygger på teorier, modeller og gode intentioner og så (alligevel) producerer en by ingen har lyst til at leve i (HHK). Flere af deltagerne tager udgangspunkt i, at byen skabes "af en mangfoldighed af mange forskellige processer [...] og] af de mange mindre ting" (PSJ) lige så vel som, at "hvis man vil lave en bydel med liv så skal der benhård planlægning til" (SMC).

Planlæggerkompetencer og beskæftigelsesmuligheder

Aftagerne viste størst interesse for diskussionen af, hvad en planlægger skal kunne for at leve op til fremtidens krav og til en virkelighed præget af kompleksitet. For flere deltagere var udgangspunktet, at planlægning som samfunds- og styringsmæssig aktivitet ændrer sig over tid. De krav, som samtiden og den nære fremtid stiller til et nyt planlægningsfags kandidater samlede sig i syv hovedtemaer, som gennemgås hver for sig men ofte hænger sammen. Diskussionen inddrog her både redskabsmæssige og tekniske kompetencer samt mere generelle, generiske kompetencer, hvor hovedvægten lå på sidstnævnte.

Det, deltagerne hæftede sig ved af generelle kompetencer, var især evnen til at gå fra designet af planen til at få den til at ske. Det visionære, kreative og den tværfaglige tilgang blev nævnt som bidrag hertil. Også analytiske kompetencer blev fremhævet. Udover forståelsen af planlægningens politiske kontekst, dens tværfaglighed og mangfoldighed, samt evnen til kritisk refleksion, så var flere deltagere inde på behovet for en indgående procesforståelse hos kandidaterne.

Håndtering af planlægningens mangfoldighed – visionsudvikling og kreativitet

Centralt i diskussionen står, at der er behov for at planlæggere evner at arbejde visionært med planlægning og besidder "modet til at turde satse på noget nyt [...] og være skabende overfor verden" (SMC). For en af deltagerne hviler det handlings- og visionsorienterede på et solidt kendskab til "planteori, som spiller mod klassisk rationalisme" (NÅ). En anden fremhæver, hvordan det visionære sætter krav til, at kandidaterne har "mod til at komme frem med [...] upopulære indsigter" (IA). Ligeledes nævner en deltager hvordan de tekniske bånd på den kreative planlægning som fx. bebyggelsesprocenter ofte "knytter sig historisk til at man kæmper for den gode by" (ØL).

For mange af deltagerne omfatter det visionære, at byens kreative kræfter inddrages, og om evnen "at udvikle initiativer sammen med andre interessenter" (RL). Planlæggere skal anerkender denne side af planlægningen som vigtig og formår at integrere den i konkrete planprocesser. Dette udtrykkes også som et behov for, at kandidaterne kan koble det formelle og det uformelle, hvor der drages nytte af, at "byen kommer oppefra og nedefra [...] og nogen steder så lykkes det at få det rigtigt gode miks [...] så man får den gode by" (SAR). Vigtigheden af at have det visionære og uformelle tænkt ind i planprocessen, med en følsomhed for det kreative, blev understreget gentagne gange.

Tværfaglighed og helhedstænkning

Tværfaglighed var et stærkt og gennemgående tema. Flere aftagere fremhævede tværfagligheden som en naturlig følge af planlægningens tværsociale, tværkulturelle og komplekse vilkår. Virkelighedens planprocesser og udviklingsprocesser er "sammensat af teams, og man skal have en masse forskellige fagligheder ind over, [hvilket] er meget positivt, fordi det er et udtryk for [...], at det drejer sig om at få skabt de her levedygtige og gode byer og bymiljøer, [der] er mere en bare

bygningerne" (SAR). Det handler om også at mestre et helhedssyn på planlægningens virkelighed og det, konkrete tiltag fører med sig.

Det tværfaglige afspejler sig tillige i behovet for at kunne lave tværfaglige projektdesign, der afspejler en "bevidsthed om hvilke typer af viden og erfaring, som der er behov for i det [konkrete] projekt" (IA). Det handler om at kunne "få mange forskellige fagligheder og interesser til at spille sammen" (ØL). Det handler tilsvarende om at kunne "arbejde tværfagligt og skabe sammenhæng i komplekse problemstillinger" (SAR)

Konkret betyder tværfagligheden indenfor by- og regionalplanlægningens felt, at RUC-kandidater også bør have en forståelse for arkitektoniske, økonomiske, ingeniørmæssige og tekniske planfagligheder, og dermed gennem kendskab til andre fagligheder kunne "forstå at stille en opgave" (SK). Faget bør anerkende, at "en forståelse for hvordan de [fagligheder] kan spille sammen, det er ekstremt vigtigt" (SMC). Her peges på, at LFB – Lærestaltnernes Fælles Byplankursus – er en oplagt mulighed for at udvikle en reel tværfaglighed indsigt (EHJ).

Proceshåndtering

Et af de temaer, der træder klarest frem i undersøgelsen er et behov for kandidater, der er i stand til at håndtere, facilitere og styre processer. Sådanne kompetencer blev diskuteret dels ud fra et behov for kandidater, der kan oversætte byplaner og udviklingsprojekter til, at der faktisk sker noget og samtidig håndtere dette på en reflekteret måde, dels ud fra et behov for kandidater, der formår at fungere som lim mellem de mange formelle og uformelle aktører, kræfter og dynamikker, der bidrager til byens udvikling.

En kompetence i proceshåndtering omfatter dels klassisk projektledelse, hvor man er i stand til at oversætte det kreative til konkrete projekter og få faglighederne til at spille sammen, og samtidig "[tør] tage en beslutning og [...] kæmpe det igennem" (PSJ). Og dels omfatter kompetencen, at man kan navigere i komplekse sammenhænge, i tværfagligheden og i sammenhænge, hvor der er mange "forskellige sociale [...] og forskellige etniske grupper [...] i spil" (AM).

Der er behov for at kandidaterne kan forstå logikken og værdien i de enkelte fagligheder i forhold til konkrete planprocesser, herunder at kandidaterne har "indsigt nok i den konkrete situation omkring livet og kulturen og økonomien i et projekt til, at man kan trække de rigtige fagligheder ind" og "hele tiden udfordre faglighederne og stille de rigtige spørgsmål" (PSJ).

Forstå og agere i et politisk og strategisk felt

Næsten alle aftagerne var i undersøgelsen inde på, hvordan planlægning foregår i en politisk kontekst. Både i diskussionen og i spørgeskemabesvarelserne påpeges, at det er nødvendigt med en vis forståelse af de politisk-strategiske dynamikker, der her er i spil og de "mange forskellige logikker, der skal kunne spille samtidig i en by" (SMC). En politisk-strategisk kompetence omfatter, at der udvikles en forståelse for de mange forskellige interesser og mange forskellige logikker, der er i spil og heri indgår også en fornemmelse for de mange faglige interesser, der er i spil, jf. tværfagligheden.

Kandidaterne skal have med andre ord have "politisk flair" (DM), dvs. kunne tænke strategisk og politisk. De skal kunne mestre en "politisk forståelse, [som] jo altså er utroligt vigtig [...], det er en mur som rigtig mange sagsbehandlere rammer hele tiden og konsulenter [der] drømmer et eller andet op – og bang, lige ind i den politiske virkelighed og så bliver det ikke til noget" (ØL). Man skal kunne tænke

politisk og "håndtere og bruge den politiske verden" (PSJ) og fx. "også inde i den politiske side af sagen her [tage] diskussionen op med dem der var med til at sætte de her dagsordner" (HHK).

En aftager peger således på at der på i planlægningen på regionalt niveau er et skift i planlæggernes opgaver fra at skulle "skabe legalitet til at skulle skabe [politisk] legitimitet". Planlæggere fungerer nu som "udviklingskonsulenter", og her handler det ikke om at have kendskab til et omfattende regelsæt, men om at mestre "interessevaretagelseskompetencer" samtidig med at de "strategiske kompetencer skal være baseret på en gedigen faglig viden inden for nogle kerneområder" (RL). Som en anden aftager peger på, er den der kender reglerne bedst, også den der står stærkest i en forhandlingssituation (JMA).

Den politisk-strategiske kompetence har også et kulturelt element, idet det er "vigtigt for de mennesker der skal arbejde med et meget kompliceret samspil af borgere og brugere og politikere på forskellige niveauer, at man relativt hurtigt ved at det er håndbold man spiller og ikke fodbold eller amerikansk fodbold" (MD).

Dette lægger for flere af deltagerne op til, at RUC målretter sine plankandidater mere mod at "arbejde på det strategiske niveau", hvor der er en "kobling mellem den mere politologiske tilgang og så nogle af de elementer, som planlægningen [...] byder på, det der med at tænke i lange stræk og tænke i nye relationer" (MG).

Kritisk refleksion

Evnen til kritisk refleksion var endnu et fremtrædende emne i undersøgelsen. Denne evne omfatter "refleksion på et [...] rimeligt solidt videnskabsteoretisk grundlag [...] hvor] den kritiske refleksion har en [...] teoretisk faglig tyngde. For det er det der frisætter, det er det der kan udfordre det almindelige og 'sådan har vi altid gjort'" (ØL). Evnen omfatter også "at man på det [...] teoretisk sikre og [...] med stor samfundsmæssig indsigt kan være kritisk" hvilket også er grundlaget for "rigtig god kreativitet" (SMC).

Kompetencen til at reflektere kritisk omfatter også at kunne og turde fremkomme med de upopulære indsigter.

For en af aftagerne hænger diskussioner af "normativ byteori, altså nogen teorier om den gode by" på selve faget tillige "sammen med den kritiske refleksion" (AM).

Lovgivning og metodiske færdigheder

Blandt deltagerne var der ligeledes konsensus om, at det var nødvendigt med et kendskab til planloven, plantyper, planhierarkiet, bypolitiske interventionsformer og deres historie, forvaltningsloven og det administrative system samt kendskab til den almene sektors organisering. Her var der flere som fremhævede, at lovgivningen mere skulle indgå som et kendskab til, hvordan lovgivningen strukturer feltet på mange skala end som detaljekendskab til selve planlovgivnings paragraffer.

Både i seminardiskussionen og på de udfyldte spørgeskemaer bliver et antal metodiske færdigheder efterspurgt, hvor af kan nævnes:

- Aktionsforskning som en konkret måde at lave fx. borgerinddragelse på.
- Kendskab og forståelse af ideen bag forskellige modeller som SWOT-analyser, LFA (Logical Framework Analysis), ABCD (Asset Based Community Development) samtidig med at evnen til at kunne arbejde metodisk innovativt.

- Kompetencer indenfor evaluering og konsekvensanalyse, der inddrager både "konsekvenserne og de utilsigtede konsekvenser" (IA) af plantilgange og konkret planprocesser blev også nævnt som nyttige for kandidaterne.
- Analyser og produktion af forskellige typer af kort, herunder brug af GIS (Geografiske Informationssystemer)
- Statistiske og kvantitative analyser.
- Feltarbejds- og kvalitative metoder til at forstå forskellige kulturer, erfaringshorisonter og vidensformer.
- Evne til at formidle planer i forskellige kontekster.

Beskæftigelsesmuligheder

I forhold til fagets erhvervssigte ser aftagerne beskæftigelsesmuligheder inden for:

- Kommuner og regioner, især med den strategiske og udviklingsrettede del af kommune- og regionsplanlægningen, i lokale projekt- og områdesekretariater samt i arbejdet med "udsatte byområder".
- Statslig planlægning indenfor miljø, transport og erhverv, bl.a. i forhold til "bæredygtig byudvikling".
- Det private erhvervsliv i konsulent-, arkitekt- samt developervirksomheder.
- Den almene boligsektor, bl.a. i forhold til udviklingen af udsatte boligområder.
- Interesseorganisationer og ngo-virksomheder.

Udover disse specifikke erhverv og brancher peger aftagerundersøgelsen på, at RUC'eres beskæftigelsesmuligheder generelt, i kraft af deres egenskab af generalister, er meget brede.

RUC-fagligheden

I undersøgelsen forholdt deltagerne sig også til hvordan de ser de specielle RUC-styrker, som faget skal bygge videre på. Flere deltager understregede, at styrken ved en RUC-kandidater bl.a. ligger i det generelle overblik, hvilket drages nytte af ved at fastholde, at "RUC-planlæggere skal være generalister" (DM).

Det tværfaglige, som er et af RUC's faglige og pædagogiske varemærker, blev også stærkt fremhævet, jf. ovenfor. Eksisterende erfaringer med at arbejde tværfagligt i det problemorienterede projektarbejde og i bredt sammensatte projektgrupper skal inddrages aktivt i et nyt fag. Samtidig er et par af deltagerne også inde på, at "selvom [man] føler sig tværfaglige her på RUC, så er der nogle fag, som ligger meget langt væk fra jer" hvor det ville være godt "at møde nogle af dem undervejs for netop når de skal lave projektdesign og sige hvornår er det vi skal tage arkitekten ind, hvornår er ingeniøren god at have med" (EHJ p. 5). Der blev med andre ord sat spørgsmålstegn ved om RUC er eksponent for en egentlig tværfaglighed. På basis af dette, blev helhedstænkning inddraget som en måske mere passende betegnelse for det, som RUC-kandidater er særligt dygtige til.

Ligeledes hæftede flere af deltagerne sig ved, at RUC's pædagogik omkring især gruppearbejdet og det problemorienterede projektarbejde gav store fordele. Evnen til at kunne samarbejde, indgå i dialog og tænke forskellige perspektiver ind i projektet, samt at kandidaterne samtidig formår at arbejde selvstændigt og målrettet med tilegnelse af ny viden og selv organiserer deres arbejde, blev fremhævet som højt værdsatte kompetencer, der bør inddrages aktivt. I forbindelse med RUC's tilgang

blev også fremført, at teoretisk funderet kritisk refleksion er en "[udfordring] af 'sådan har vi altid gjort'...[som] er helt utroligt vigtig, og det [kan]...lige præcis det her sted dyrke mere end noget andet" (ØL).

RUC fostrer som nævnt generalister frem for specialister, og det skal der holdes fast i, dels fordi det for nogen deltager forekommer meningsløst at forestille sig andet på tre semestre, og dels fordi der er et stort behov for generalister med blik for det overordnede og det generelle i planlægningens aktuelle virkelighed. Konkret betyder dette, at RUC bør satse mere på at udvikle kandidaternes kompetencer på det strategiske planniveau snarere end fx. på det tekniske detailniveau, som f.eks. arbejdet med lokalplaner.

Af metoder påpegede flere deltagere RUC-kandidaters evne til at indgå i og håndtere processer som noget meget positivt, jf. ovenfor. Dette nævnes fx. i forbindelse med at en af aftagernes henvisning til at kunne koble og "være limen mellem" de mange fagligheder og især det oppefra styrede og det nedefra kulturelle pointerer, at han "ikke rigtig kan se nogen fag, der er rigtig gode ..til det endnu" (SAR).

Flere deltagere peger tillige på, at RUC's styrker indenfor at udstyre kandidaterne med en solid procesforståelse bør udvikles til også at omfatte en evne til procesdesign: "jeres procesforståelse, altså evnen til at forestå processer, er et enormt beredskab [til at kunne tilrettelægge inddragelsesprocesser], og hvis den kan udvikles til procesdesignkapacitet er det en meget stærk ressource" (JK).

Samtidig blev RUC-kandidaters kompetencer indenfor kvantitative metoder også fremhævet som et markant hul i deres viden – "det sted hvor RUC [...] generelt står aller-aller svagest" gælder især "at kunne undersøge statistikkens faldgruber, [og] hvis man ikke kan det, så bliver man altså håbløs når man skal være rigtig planlægger" (AM). Dette hul vil ikke kunne dækkes udelukkende på et nyt planlægningsfag, men vil kræve en generel opprioritering også på basisuddannelserne. På En anden mangel der også blev peget på hos RUC-kandidater var evnen til at tænke kreativt og visionært, hvor RUC'ere ofte har svært ved at bevæge sig fra den kritiske analyse til den fremadrettede vision.

Endelig fremhævede flere deltagere RUC's traditioner for praktik som noget meget positivt, der bør indgå i faget.

Samspelet mellem det rådgivende panel og RUC

Aftagerne udtrykte stor støtte til ideen om et halvt eller helårligt seminar. For aftagerne vil dette være en mulighed for at få indblik i den aktuelle planlægningsforskning og det, de studerende arbejder med, gerne også præsenteret af de studerende selv gennem oplæg om særligt gode projekter. Samtidig blev det foreslået, at fx. et par af deltagerne i det rådgivende panel kunne introducere til de respektive perspektiver, som de repræsenterer og de ting, der rør sig i deres hjørne af feltet lige nu.

Deltagerne inddrog et antal måder, hvorpå faget kunne bruge paneldeltagerne på. Disse omfattede:

- Som oplægsholdere til seminarer og kurser.
- Som del af fx projektformuleringsseminar med input til hvad det aktuelt er feltets interessante problemstillinger.
- Være kontakten til interessante og innovative projekter i den virkelige verden, der kan inddrages i kursus- og/eller projektundervisning.

- Til formidling af at en planproces følges hele vejen igennem, hvilket fx ville give indsigt i de politiske dynamikker, som det er svært at opnå alene på universiteterne;
- Som kontakt til praktiksteder, hvor et nyt fag også vil udgøre et interessant rekrutteringsgrundlag for praktikanter for deltagerne.

Omvendt blev der også peget på en række måder, som aftagerne kunne bruge kontakten til RUC på.

- Kontakten til faget og til forskningen betyder en mulighed for, at der bliver arbejdet videnskabeligt med interessante problemstillinger, fx. gennem samfinansiering af phd-projekter eller samarbejde om en vedvarende case, der følges over en årrække og inddrages i undervisningen. Mange af deltagerne så dette som en unik mulighed og meget interessant fra eget perspektiv.
- Det blev tillige fremhævet, hvordan mange nybrud i metodiske tilgange og i forståelsen af feltet sker ude i praksis, mens der ikke er tid og overskud til den mere systematiske, kritiske refleksion. Samtidig står deltagerne jævnlige med problemstillinger, der ville kunne drage nytte af forskningens/fagets vidensbank om, hvad der sker af nye og spændende tiltag ude i verden, som deltagerne kan lære af.
- Endelig repræsenterer faget på længere sigt også et potentiale for at udvikle en forskningsbaseret efteruddannelse for de aktive planlæggere i feltet, en 'mikro-master' (ØL), der kan udfylde hullet mellem en egentlig master og byplanlaboratoriets 2-3 dages seminarer.

For deltagerne var det tillige af betydning, at aktiviteterne i panelet også fordrer netværk mellem deltagerne og potentielt de studerende, der etableres kontakt til.

En deltager foreslog tillige, at panelet evt. kunne være rammen om "diskussioner af kriterier for gode projektidéer, ikke i betydningen censur men mere som 'emneøvelser'"(IA).

Litteratur

Frandsen, Martin (2007): "En planlægger er en planlægger...", i *Byplan Nyt* 3, maj 2007.

Jensen, Anne, John Andersen, Ole Erik Hansen og Kurt Aagaard Nielsen (2007): *Planlægning i teori og praksis – et tværfagligt perspektiv*, Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag